

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:
Piaczsr 452 szám alatt.

Megjelen a lap hetenkint háromszor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton délelőtt.
Ára évfolyamra 3 ft. o. é. Hirdetési ár: négyhasábos sorát először 7 kr., másodsor 6 kr., harmadsor 5 krajczár o. é. t. minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezelik.
A „Hírlap”-i cikkek sora után 15 kr. előleges beküldése mellett a szerkesztőséghez czimzendők.

KIADÓ-HIVATAL:
Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

Figyelmeztetésül.

Évfolyamos előfizetőink előfizetési határideje jövő hó elejével lejárván, tisztelettel kérjük előfizetésük megújítáát.

Lapunk előfizetési ára:

Egészévre . . . 12 ft.
Félévre . . . 6 „
Évfolyamosra . . . 3 „
Egy hóra . . . 1 „

Az előfizetési pénzek kiadó Stein János közép-utcai könyvkereskedésébe küldendők.

Torda, szeptember 24-kén 1862.

Ugy halljuk: a tordamegyei mltos főispáni helyettes ur Tordaváros tanácsát újra szervezendő, közelebről, talán a megyei bizottmányi gyűlés megtartása után, városgyűlést fog egybehívni, mely határozzon a napi belkérdésekről, főleg a beligazgatás és törvénykezés közegei újra alakítása, a közigazgatási és törvénykezési osztályokra elkülönítés mikénti kivételéről; számot vetvén, hogy a város közpénztára megbirja-e azon társas törvényszéki személyzet fizetését fedezni, melytől egy közelebbi kormányi intézmény a városi törvényszékek főnállhatását föltételezte?

Az alkotmányos elv kifejezését a városgyűlés megtartásában méltányoljuk, s szerencsét kívánunk hozzá. De ha, mint főlebb érintők, a gyűlés megtartásának nemcsak a közügyek fölötti tanácskozmány, hanem egyszersmind restauratio a célja; s ha szólnunk ehez megengedtetik: néhány idevonatkozó észrevételt a városi ügyekben megtenni nem tartunk korszerűtlennek.

A magas kormány a hazai ipar kifejtését földadatán tekinti, tudunkra ezen érdeken több intézkedéseket tévén.

De tudva van, hogy az ipar és kereskedelem gyupontjai a városok, melyeknek szabad önálló belkormányzásától föltételeztetik egy kifejlett polgárrend fölemelkedése, ettől pedig a hazai ipar és kereskedelem fölvirágzása, általában az anyagi jobb létnek ezen gyupontból az államélet minden rétegeire kisugárzása. Tehát nézetünk szerint egy böles kormányzás azon szabadelvű alapoknak, melyekre a polgárrendet az újabb idők hazai törvényhozása fektette, megszilárdítása- s tovább fejlesztésében kell hogy saját kormányzási érdekeit felismerje.

A kiváltságok korában királyaink, fejedelmek jogokat, szabadalmakat adományoztak városainknak. Minden népesebb, szorgalmasabb, az ipar és harcz mezején magát kitüntetett község még a hűbéri viszonyok között is ilyeket igénybevehetett, megnyerhetett. Szélesebb vagy keskenyebb körvonalok között helyhatósági jogokat szerezhetett, melyek annyira respectáltattak, hogy például egy zsarnok Báthori Gábor a szebeni tanácsot büntethette, de Szeben polgárait helyhatósági jogaikból ki nem vetkeztethette. A magyar törvényhozás ezen magas érdeket régibb és újabb időkben kellőleg méltányolni tudta. Így látjuk corpus jurisunkban a királyi városok beczikkelyezését; így erdélyi törvényeinkben a végzeteljes elválás után több városi község egy vagy más szabadalmainak jogerőre emelését.

Az újabb magyar törvényhozás a városok közjogi állását tüzetesen kívánta tárgyalni, mihez képest a városok a magyar országgyűlésen kellőleg képviselthessenek, összesen egy votumuk levén; belőlük alkotmányos elvek alapján úgy kívánta szervezni, hogy az országgyűlésen a városi követek által valóban a városi nép legyen képviselve aránylagos számban, úgy a város, mint az összes haza érdekében. De ezen törvényjavaslat nem erősített meg. Az erdélyi városoknak országgyűlésein egyéni votumok volt, de a városi követek nem

a polgárság, hanem a tanácsosok, centumpaterek és quadraginták stb. által küldtven, nem a nép, hanem ezen zárt testületeknek, kik szintén kormányi függés alatt álltak, érdekeit képviselték.

A 48-i pozsoni országgyűlés segített a százados rosz mind a két kinövésén, egyfelől az országgyűlési követek választását választó kerületeknek adván, melyekbe a városok is beolvadtak; *) másfelől belszerkezetüket a XXIII. s XXIV. törvényezikkek alapján öszhangzásba hozván az országos helyhatósági jogok autonómiájával, s a valóságos népszabadsággal, a városok népét tanácsuk és képviselő testületek szabadválasztási jogába föltétlenül visszahelyezte; s ezáltal a keblbi közigazgatási és bírói hatalom alkotásában minden kül befolyás, minden felülről nyomás kizárásával az elvitázhatlan községi jogot a városi polgárságnak visszaadván, az önkormányzás elvét gyakorlatilag életbeléptette a nélkül, hogy az államtestben szükségelt organikus egységet decentralisálta volna.

Az állam-, község-, és egyéni jogoknak ezen a törvény által megalapított solidaritása bontatnék föl, ha bármi oly kísérlet tétetnék, miszerint ezen törvényes alapokon jelenben is jól, roszul fenálló városi közigazgatási s bírói közegek választása vitetnék ki. Azon kívül, hogy egy candidatio korlátozása paralyználja a választás szabadságát.

A „választás” jól hangzik egy alkotmányos multtal bíró nép fülében; és ha a törvények alapján úgy gyakoroltatik, hogy nem pusztá hang, hanem a közakarat kifejezése; ha úgy gyakoroltatik, hogy ezáltal az önkormányzás elve életben tartassék: minden bizonynyal a leggyökeresebb polgárjog, mely nélkül a legjobb törvények holt betűk maradnak.

Szabó Lajos.

Ajánlat a vasutra.

Kézdí székben eső falvak részéről a jelen, melyben a jövő magva vétődik el, felkaroltatván, a Kolozsvár- és Brassón átvonulandó vasutra, eddigelő a következő hiteles aláíráson alapuló ajánlatok történetek t. i. Altorja 200 ft, Belefalva 10 ft, Esztelnek 40 ft, Feltorja 200 gyalog s 100 szekér napzámot, Kurtapatak 10 ft, Lemhény 1,000 gyalog 600 szekér n. sz., Nyujtód 200 gy. 60 sz. napzám, Osdola 280 gy. 80 szekér, Polyán 100 ft, Sárfa 50 gy., n. sz., Szászfalu 50 gyalog 10 szekér, Szentkatolna 300 ft, Szentlélek 300 ft s azon fölül kőbányájából ezer kőb. ület enged ingyen elhordatni, Dálnok 600 gy. n. sz., Fel Csernaton 1000 gyalog, Maksa 500 gyalog, Márkosfalva 15 gyalog napzámot, összesen 4,095 gyalog, 850 szekér n. sz., 1,000 o. é. ftot irtak alá, s meggyőződve hisszük és reméljük is, hogy több falvaink s városaink is, Erdély anyagi és szellemi jobbtele érdekében készek az áldozatra, bárba az idej gyöngye termés általános panaszt és némi akadályt látszik is görditni a jóakarat elébe, hisz tudjuk azt, non si male nunc, et olim sic erit!

Vizi István.

Gazdasági egyesületi felhívás.

Az újabb kor nagyszerű találmányai közt a gőzerő használatát csatlakoztatva a legnagyobb nyeresémmel, mivel a tudomány a gyakorlati életnek szolgálatba. Az ebből származott haszon és elny, mely kiterjed a kereskedelem és ipar minden ágaira, kiszámíthatatlan. A mi közelebről a vasutat illeti, jólétre vezető csatorna ez, s az eddigi tapasztalat szerint az az ország a legboldogabb, a legvirágzóbb, melynek határain, mint az emberi testben a tápot tartalmazó és széthordó vénerek, a vasut hálózata a legterjedtebb és legtöbb pontot érdekel. Magyar hazánk e tekintetben sem marad hátra, vasut-vonalai szaporodnak. A mi ennek egy részét Erdélyt illeti, jelenleg e tárgy foglalkoztatja az elmét, mint napi kérdés. Egy Erdélyen átvetető vasut iránya kijelölése felett már évek óta folyt a küzdelem, a szó- és írásbeli vita, külfatalom vagy egyes vállalkozók érdeke és az osztrák állam, közelebről a magyar koronaországok érdeke közt, és kérdés támadt a felett, hogy a vasut Erdély egy szegletét érintse-e, vagy népes és termékeny vidékeken annak közepén menjen keresztül. Elvégre az engedelm meg van adva mindkét irányra, és hogy ez úgy ily szerencsének mondható stadiumba lépett, nagy köszönettel tartozunk az uralkodó Felségnek, a testvér magyar gazdasági egyet döntő, felvilágosító felszólalásának és közbenjárásának. E tárgyban az ügykezelő bizottság, magyarhoni testvéreink nagy buzgalommal igen sokat tettek, de mit mutatunk mi fel a Királyhágnál innen? A helybeli ipar- és kereskedelmi kamara, főleg a k. főkörmányszék hatáthatosan karoltak fel ez ügyet, felszólítván a haza minden rendeit

*) De nem a Királyhágnál innen, hol a régi városok képvisellete megmaradt. Szerk.

segedelemhozás, áldozattételre, hogy a vállalkozni ohajtó töképezések hajlamát e sokat ígérő vasutiránynak megnyerhessük, s a befektetendő töké után járó jövedelmet némileg biztosítsuk. Az áldozattétel, ha a haza jóléte a közügy kívánta, egyik jeles jellege volt mindig nemzetünknek, erről a helybeli lapok ez elkalommal is fényes tanúságot tesznek, majd minden szám az ingyen ajánlatok kisebb vagy nagyobb sorozatát közli; kereskedők, iparosok, tisztviselők hoznak áldozatot, és ez a közleménynek csak kezdete. A szóban levő vasut ügyének pártolása a földbírtokos osztálynak leginkább fekszik érdekében, ennél fogva meg vagyunk győződve, hogy végre is a bírtokos osztály leendő az, mely kedvezőtlen helyzetének dacára is az ajánlkozók sorában a legtöbb lapot töltend be. A jelentékeny nagy szám, a tekintélyes összeg megnyeri óvatos embereink bizalmát s a vasut létre jő; azon vasut, melyen derék marháinkat, lovainkat s mindazon gazdasági iparcikkeket, melyek termelésére hazánk fekvésénél és éghajlánál fogva hivatva van, illő árban, kényelmesen elhordhatjuk keletre, nyugatra. Honfitársaink tudják, hogy a legszebb épület sok- és többfelől összehordott egyes darabokból áll, hogy egy koszorú, épp úgy mint egy hatalmas gazdag asztal számtalan buzafejekből van összetéve, hogy a legnagyobb folyó sok kis forrásból nőtte ki magát, hogy dusan tenyésző vállalatok legtöbbszőr összetett apró örök eredménye. A kezdet, az ajánlatok már is örömdetes hosszú sora szép eredményre jogosít; a kitűnő áldozatkészség életrevalóság jele, még azon esetben is, ha azon reményben tesszük, hogy előbb vagy utóbb, magunk vagy az utókor közvetlen hasznát buzand belőle; de hogy a nemes buzgalomban el ne lankadjunk, hogy ha egy véletlen esellegesség reményeinknek alá ás, vagy azt messze hátra veti, magunkat ne vadhassuk, a gazdasági egyet igazgató választmánya f. hó 22 én tartott választmányi ülése fölsőlegesen nem tartja, ha az egyet tagjait és az egész t. gazda közönséget felszólítja, hogy a nagyváradi-kolozsvári vasut létrehozása elősegítése végett mindenki áldozzon a mennyit tehetségek engedi, mindenki tegye meg azt a mit tehet és a mit meg kell tennie. Késztet ugyan is a remény, hogy ha az ügyet megnyerjük, az áldozat sok tekintetben százszorososan leendő visszafizetve.

Kolozsvárt, szeptember 25-én 1862.

B. Huszár Sándor,
alelnök.
Nagy János,
titkok.

Dézs, sept. 25. és 26. 1862.

B.-Szolnokmegye, bizottmányi gyűlése sept. 25-kén. A gyűlés kezdete 10 órára volt kitűzve. A lassan gyűlekező tagokból egyes csoportok képződnek a megyetermében. Az administrator megfordul a teremben; 10 óra elmúlt. 11 órakor egy csoport román lelkész jelenik meg, mint képviselő a nép részéről, helyet foglalnak tizenheten. A gyűlés 11 órakor megnyílik. A hallgatóság a terem végén korláttal el van rekesztve. A korlát közepén a megye zászlója. Az administrator egy beszéddel nyitja meg a gyűlést, melyben az ideiglenes állapotot a korona jogából kifolyóan, s átmentinek rajzolja az alkotmány teljes helyreállítását végett, azután a megye helyzetét fesi le hivataloskodásának 9 hónapja alatt; kimerítőleg előadja ezután a jegyző Pataki Ferenc által a megye állapotát. Ezután felolvastattak a kormányzati leiratok, s köztük az ideiglenes megyebizottmányok felállításáról szóló rendelet, s hatáskörét tárgyzó intézkedés stb. Mindezek minden hozzászólás nélkül a legmélyebb esendben felolvastattak, mire administrator ur jelenti, hogy gr. Teleki Domokos és Leményi urak szót kértek. Idősb gr. Teleki Domokos feláll, s meghatározó szavakkal következőleg beszél: (A beszédet nem adhatjuk, célját utóbbi számunkban említettük. Szerk.) Gr. Teleki után Leményi József szólalt fel, ki egy irományt olvas fel új román szövegben. Mit befejezve Simó Ferenc felkéri az előadót, mondaná el előterjesztését oláhul, hogy értéek meg mit akar, mert oly nyelvet, mely latin, olasz, spanyol, francia keverékből áll, megérteni nem lehet. Ennek folytán érthető oláh nyelven is előadta annak tartalmát, miből kivettük, hogy az irt képviselő ur nemzete részéről a kormányzás elvét helyesenek tartja, köszönetet szavaz a Felségnek a jogegyenlőség megengedéseért, s azon kérelmet kívánja a Felség elé terjesztetni, parancsolná meg, hogy a bizottmányba a románok részéről több képviselő vétetnék fel, a lélekszám arányában. Roth Pál kívánja, hogy az előterjesztés magyarul is adassék elő, mi a holnapi gyűlésre használtatott, mikorra mindkét felirat tárgyalása kitűztett. Délután 2 órakor a gyűlés eloszlott minden helyeső vagy roszaló felkiáltás nélkül.

Másnap 26 kán a jegyzőkönyv olvastatván, s megállítatván elnök ur a gr. Teleki felterjesztvényét tüzi ki tárgyalás alá.

A felterjesztés egyes tételek változtatásával a legnagyobb többség által elfogadtatik, s a Felség életbeterjesztendők határozatátik.

Ezután Leményi ur román szövegű s magyarra is fordított petitiója vétetvén tárgyalás alá, határozatott, hogy habár ez indokaiban az előbbivel ellentézik, de a végén szintén országgyűlést szorgalmaz, mint felesleges félreterendő s csak is a többség által elfogadott felirat terjesztendő a Felség elébe. Mely határozat ellen a románok semmi kifolyás

gást nem tévén, a gr. Teleki-féle felterjesztés egyhangulag elfogadtatott.

Ezután a románok kívánták, hogy a jegyzőkönyv román nyelven is vétesse fel — ez ambár a patensben megrendelve nincs — elfogadtatott.

Elnök felhívá a gyűlést: nincs e valakinek indítványa? senki sem jelenkezvén a többség kinyilatkoztatta, hogy míg kérelmekre kedvező válasz nem érkezik, semmi tárgyhöz szólani, s általában a gyűlésben részt venni nem kívánnak. Ezzel a gyűlés a legszebb rendben eloszlott.

Dobokamegyéből, sept. 26.

Tegnap Buttyán adminisztrátor ur megnyitó beszédében kiemelte, hogy törvényeink a változott viszonyok tekintetéből elégtelensége hívá fel a kormányt a jelen bizottmányi gyűlésre; azután felolvastatá azon intézkedést, és felolvastatá az id. bizottmányi névsort. Ez utolára nézve megjegyzendő, hogy mint tisztviselő és községi képviselő, 23 hivatalnok van benne és 10 lelkész 25 földbirtokossal szemben.

Felhivatott az adminisztrátor felolvastatni azon felsőbb rendeletet is, mely mellett ezen intézkedést elküldött, miután ez sem hivatalos számmal, sem kellő aláírásokkal ellátva nincs; sajtáságos körülmény, válaszul adá az adminisztrátor ur, hogy nincs kezén ily felsőbb rendelet, azért fel nem olvastathatja, hanem igyekezend megszerezni és közölni utólagosan.

Erre b. Bánffy Dániel ő mlta elmondva nézetét ezen bizottmányról, kiemelte, miszerint a megye egyesei, mint a magyar szent korona tagjai csak azért jelentek meg benne, hogy alkalom nyílt, testületileg felírast teltetni király ő Felségéhez, a háttérbe szorított alkotmány rehabilitálása érdekében s egyszersmind a kész feliratot fel is olvastatván, helyeseltetés közben átnyújtá azt a m. adminisztrátor urnak, kérve tárgyalás alá kitzítését.

Az adminisztrátor ur elfogadá.

Ekkor kezdődött élénkebb vita az iránt, ha helye vala-e e felirat javaslatba hozatalának napirenden kívül, s mielőtt előleges elnöki revisio alá terjesztetett volna. Miután a román ellenzék megnyugtattatott az iránt, hogy e felirás terv nem mint indítvány került szövegre, hanem, mint a szövegen volt felolvastatott kormányi intézkedéssel kifolyása, a meltsóságos adminisztrátor ur bizottmányt nevezett ki megvizsgálására, iránta véleményadásra, s a más napi ülésre első tárgyalandóul tűzé ki.

Felolvastattak ezután a kormány által kitzített bizottmányi tárgyak, melyek: 1) felállítás a községi pénztáraknak; 2) a praetoralis helyiségnek Boncehidára áttételi kérdése gróf Bánffy Miklós ur ő exēja, mint boncehidai főbírtokos a főkormányhoz tett felajánlása nyomán; 3) hivatali utasítások dolgozása a megyei tisztek számára; 4) tisztí fizetések és napberek kérdése; 5) a vasut ügye; 6) tisztválasztás; 7) adó-kérdés.

Miután bizottmány neveztetett ezek elsőjében, az ülés eloszlott.

Tappintatos magatartás s lármátlan lefolyás jellemzi ezen ülést.

A szeptember 26-ki második ülés cürösoma a felolvastott szokatlan modorban szerkesztett tegnap protocoillum. Ennek egy része magyar, más része román, miként magyar vagy román szónok beszéde követte egymást a tárgyalás rendén.

Jegyzőkönyv olvasás után a b. Bánffy-féle felirat megvizsgálására kinevezett fiók-bizottmány referálta azon kedvező körülményt, miszerint a fiók-bizottmány magyar mint román tagjai egyetértvén a felírás lényege iránt egy közös felirati tervet dolgoztak, s ez a gyűlés szintén fel is olvastatott. Ebben ő Felségéhez az alkotmány visszaállítása s egy törvényes országgyűlés összehívása iránt a bonyolult nemzetiségi igények, az alkotmányosság határai közti kielégíthetőség végett kértik. Román részről ennek román

nyelvre lefordíttatása kívántatván, kinevezett bizottmánynak adatott át a jövő gyűlésre lefordítás végett.

Még olvastatott fel e gyűlésen egy más irat fő-kormányzói tanácsos s községi képviselő m. Bologa ur részéről, melyről jövő alkalommal; ez is lefordítás végett magyarra, adatott ki.

— Éppen most vesszük a gyűlés további folyamáról a jelentést, melyből azt látjuk, hogy a 3-dik ülésen a felirat a román többség által eljettett. Fő-kormányzói tanácsos Bologa ur beadott indítványából vették a románok maguktartásukat, melyben egy oly octroy kérelmezte az országgyűlést megelőzőleg, mely szerint a nép birtoka, közteherviselése és adózása arányában képviseltessék egy jövő erdélyi országgyűlésen, így a feliratot 30 szavazat 24 ellen elbuktatá. A feliratiak protestatiót adtak be felirati joguktól elűttetésük ellen; báró Huszár Károly pedig véglegesen kilépett e bizottmányból. A hétfői ülésre adatott be az óvás.

Marosvásárhely, sept. 25-kén 1862.

A mai napra hirdetett id. bizottmányi gyűlés ma d. e. 10 óra után a b. főkirálybíró által megnyitatték. A megválasztott tagok legnagyobb részt megjelentek és a fal melletti padokon helyet foglaltak, míg a jelenlegi id. tisztikar a zöldasztalt ülő körül némi aggodalommal, mivel a tanácskozás alá tartozó tárgyak között a tisztválasztás is, mint reájuk nézve életkérdés, ki vala tűzve. Az elnök egy rövid beszéddel olvasott föl, mintegy szót adandó az elűtt mintegy 9 hóval tettelegesen fölolvastatott alkotmányos közgyűlés óta történt intézkedéseiről és mintegy az e részbeli jogfolytonosságot kiegészve, hívá fel a tagokat a tanácskozásra.

Gyűlés tárgyai: 1) a községi majorsági pénztárak felállítás a szász földi szervezet mintájára; 2) a tisztviselők és hivatali szolgák fizetésének szabályozása; 3) az irodai és utazási átalányok meghatározása; 4) a közigazgatási főbb hivatalok megválasztása; 5) a keblti tiztkárméntő társulat ügyei rendezése, végül 6) az írásban beadandó indítványok tárgyalása.

Alig adá elő az elnök a mai tanácskozás tárgyait, legelőbb gr. Toldalagi Mihály, e szék közkedvességű emlékből álló utóbbi fötisztje emelt szót, ki is a legidom-sabb loyaltás hangján a trónhozi ragaszkodás, a haza ősi alkotmányos törvényeihez hűség és az uralkodó s nemzet közötti kiegyenlítés érzetétől áthatva, egy alázatos kérelemben ő Felségét az általa megígért alkotmányos kormányzatnak törvényeszerű helyreállítása iránt megkérni indítványozá.

Mire gróf Rhédey István és többek hason szellemben nyilatkozáván és főleg a jelenlegi constellatio fontosságát, de egyszersmind veszélyességét fejtegetvén, mindamellett, hogy az elnök a rendelet 14—17 dik §§-ai felolvastatása mellett a kérelmezést elfogadhatónak nem véleményezé és a kitzított tárgyak fölötti tanácskozás megkezdését sürgeté, ugyanazon rendelet 18 dik §-a alapján Marosvásárnak ideiglenes bizottmányilag egybehívott, s megjelent honpolgárai saját aláírása alatt a fenebbi tartalmu kérvény szerkezete és a b. főkirálybíró által felsőbb helyre juttatása egyhangulag elfogadtatván, a gyűlés tagjai minden további tanácskozás nélkül, a beérkezendő legfelsőbb válaszig, az elnök vezérlete alatt el- és hazatávoztak.

Egész gyűlés menetét komoly biggadság, férfias határozottság jellemzé. A sorompok által elkölönzött halgatóság csenddel és mérséklettel kíséré a tanácskozás folyamát.

A kérelem szövegét, ha lehet közlendí

Egy székely.

Mig a világrészek terjedelmes lapjai azon nagyszerű politikai eseményekkel foglalkoznak, hogy Európa, s annak egy kicsiny ugyan, de kiegészítő része hazánk is jó napokat ér-e ezután, vagy tán a hús szenvedések közt fogja töltöni koronkét növekedő fájdalmait? és egyszersmind mig azou nehez gondolatok értelmét vitatják, hogy a kor már bevégzett egy célvezetett futást, s e futásban szétűzött vérmes reménye ma halva fekszik vérei sírjában? mig minden ily aggályos körülmények közt vélik ők a világ, illetőleg a nemzetek helyzetét lenni, addig mi itt, félre a nagy világ zajától honunk egy kis zugában, az annyira nagyszerű politikai események dacára is alkalmat veszünk magunknak, hogy a hátramaradás bélyegét kikerüljük, kezét adni az időnek, s azzal a jelen körülmények sodrai közt naponta egy-egy lépést tenni a haladás célja felé.

Mert hiszen, hogy a száraz prózát egy kis költőiséggel virágozzuk fel; a mennyiben igaz az, hogy a szerelem a félreértés zátónyán gyakran megakad, annyiban igaz az is, hogy a szellemi haladás a jelenszerű körülmények rögein könnyen elbolylik; s a mennyiben igaz az, hogy az első előtt ha leborulnak a megtörtött fájdalmak, azonnal visszacsúszott előbbi szelid forrongásába, annyiban igaz az is, hogy a másodikat csak erős birakozással emelhetni fel botlásából, ha botlani engedjük; mert igen is igaz az, hogy a politikai bonyodalmak közt, ha kibal valamely nemzet lelkéből az akarat, kibál vele a szellem is, s akkor majd késő lesz sírni elhamvadrt öröme halottas napjai fölött.

Ezen elv vezette Poroszországból, Königsbergből a csak közelebből Erdélyben Febéregyházra az őszinte lelkelűt gr. Haller Ferencz ő mltaghoz beszállított daljátékosnő Belke Mathild kiasszonyt is, ki jelen év szeptember 7-én Segesvárt, az „Aranycsillag“ vendéglőben hazánk szeretére, s a szellemi fejlemény érdekeért egy igen jól sikerült „Hangverseny“ rendezett.

Közreműködtek Haller Louise grófhölgy, Schuller Louis és Hermína kisny nővérek, és még több műkedvelők.

Több nevezetes előadásai közül megemlíttük „Lucertia“-ból egy hangverseny darabot a Schuller Louis és Arie aus „Robert der Teufel“ Schuller Hermintól előadva. Meg kell vallani, hogy e két, még 12 és 14 év közti leányka énekeiben összekötötte magát az ég- és földközti azon magas képzetel, mit valónak eddig nem is bízhattunk, valamint azt sem, hogy valaki korához mérve ily jelesnek szültehesen. Megemlíttük „Normát“, egy „Romeo és Julia“-t párhangoz énekeben előadva Haller Louise grófhölgy és Belke Mathild kiasszony által, e párhangoz énekre legyen elég annyit megjegyeztünk, hogy ha valaki látott valaha, vagy legalább álmban, vagy a költő megteremtette magának azon szép képzetet, midőn egypár fülemile két fuvalába fújt a kedves hang által hirdetni a tavasz legelső hajnalát, e jelenetben távol sem esalta volna meg magát, főleg a párhangoz annyira egybeolvadtak, mintha csak egy száj rózsanyílásain jött volna ki az énekké teljesült hang szivetemelő érintése.

Magyar darabokból került elő „Honi emlék“ Székely Imrétől Schuller Louise, egy Hunyadi László több műkedvelők által, felséges volt mintkettő, mely a szász nemzet teljes megelégedésében végződött.

A terem annyira zsúfolva volt, szászok- és magyarokkal, hogy akár hányan kénytettek visszatérni. A bevétel körülbelül 120 uj forintra ruggott.

Es így a körülményekhez képest mi megszerezzük szellemi élvezetünket, tehát mire is nektünk a politika, végezzék azt azok, kik arra vannak bivatva; ők tarták szívükön az országok érdekét, mi is szívünk erén hordozzuk a kisebb körökben azt, hogy a szellemi fejleményt az ily szerű alkalmakkal társas összejövetelünk által mindig tartjuk mozgásban, hogy midőn nagyjaink a hazák csillapát bevégzetté teszik, lássék csekély magunknak is kötelmünk eredménye. S miután

e szellemi tényikért halás köszönetünket nyilvánítanók

TÁRCZA. AZ ÉSZAKI FÉNY.

(Folytatás.)

— Itt? itt? hangzék egyszerre Rinald s Hallayné ajkain s az utóbbi mintha egy bolygó szellem közelétét sejténé, némi rémullettel tekinté körül a salonban.

— Nem éppen itt e teremben kedves néni. Kűnn a kertben láttam őt.

— Mikor, hogyan? kérdé kíváncsisággal Rinald.

— Ah kedves atyám, most is elpirulok. Nagy meglepetésen mentem át. En vider és a mint te szoktad mondani, még paján is vagyok. A madame eleget mondá, ne ugráljak annyit, az nem illik élemedő koromhoz. En meg nyargalva, szökölve futottam végig az ösvényen... s csak képzéletek... csak képzeld Sofie néniem lelkem.

— Nő, nő, mondjad már mit képzelsz?

— Szinte Osváld síremlékéig futkoráztam előre, nem szép volt az tölem, a mint ugráltam, hajladoztam, szaggattam a virágokat s visszanyargalva szortam a madame lábaihoz, boszantva őt, hogy oly birkatírellemmel üdöng utánam; nem volt szép, sokért nem adnám, ha máskint történt volna.

— Nő lásd — sugá Sofie! Rinaldhoz — egészen ki van tüzesedve. E vén madame tönkre teszi e leányt, megmondám, megmondám!

— De még mind nem tudjuk kedves Izidorám, hol láttad őt. Te egészen zavart vagy, szólt Rinald leányához.

— Hogy ne volnék zavart atyám! mikor még kendőm is lekaptam nyakamról s úgy hadarásztam a légben, s oly productióval boszantám a madamot, a minő plastikai alakokban Spott ur fűti a tánczó angyalokat. Ő bizonyosan sokáig nézhetett engem. Mert láttam két tiszta ragyogó szemét, melyet a némileg halvány fiatal arez s a sötét ruha kiemelt. Ott volt ő feltérden a síremlékert karjaival átfonva és látásomra nem változtatá állását, hidegen s talán vadul nézett reám, mintha mondotta volna: miért fíetek inkább e szent porok, mint az enyém; ime mig ti vígan szökeltek s ugráltak, addig én ősum sírját könnyeimmel öntözöm s üldözött családom jelen fájdalmának érzetével borulok reája. Ezt mondá atyám az ő halvány, de csodálatos szellem-sugárzásban uszó tekintete.

— Rémelekt láttál, szemed káprázott, vagy a felhőkön áttörő napsugár rezge át a lombokon s vetett fényt arczaíra, szólt ingerült-séggel Hallayné.

— Oh a nap már nem sütött kedves néni, felhők zárták el sugárait.

— Ah atyám, elpirultam pajzánkodásom miatt, gyorsan visszafordultam, megragadtam a madame kezét s vonva-vontam őt magam után, mig nem végre a folyosóra értünk.

— Jól van leányom! ez tehát csak az imént történt?

— Alig őt percz előtt!

— Tehát neki a helységben kell lennie! Időzzetek kedvesim.

— Mit akarsz Rinald? kérdé nyugtalanul Sofie, de már ekkor Rinald magokra hagyta őket.

— Még elmegy és felszedi valahonnan

öt. Mily eszéyletlen; ide hozza azon pillanat-

ban, melyben érdekesnek tűnt fel Izidora előtt. Ő utját állja családjuk emelkedésének, mire összehalmozott vagyonra s Izidora feltűnő szépsége annyi kezeséget nyújt. Ki kell ragadnom e leányt kezei közül s mig itt van is, felriasztanom ambícióját, önzetét—igy gondolkozott magában Hallayné, midőn Izidora is a lelkében tovább szövődött s újdun természetű gondolatok közül mintegy felbresztve önmagát, nagynéjéhez sietett s kezét megfogva szólt:

— Te egészen elmerültél gondolatidba kedves néniem.

— Rólad gondolkoztam kedvesem! naponta szebbé fejlessz s szépséged gyorsaságával nő atyád dús vagyonra. Várom, hogy kiragadnassalak e falu rideg magányából, hogy megismertessem veled a nagy világot s annak kellemét, és terén egy hozzád hasonló, gazdag és szép leány kilátásait.

— Te igen kedvezőleg bírsz kedves néniem.

— Nem Izidora! sőt szerények voltunk s szerény vagy te. A salonok közvéleménye már is felragadt s nagy előzeretettel kezd beszélni rólad, mint eljettett kincséről. Férjem testvére Bencei el van ragadtatva kelemeid által. Báró Uszályi Géza sovargja ismerettségét, gróf Radványi esengve kért, hogy mutassam be mielőbb őt házatoknál. És van egy fiatalunk, ki nem régen tért vissza külföldi utaiából s a társas élet minden tükölyeit bírja, csupán a főúri ezim hiányzik nála, azt is atyja ferde fogalmainak köszönheti; ámde családja már négy nemzedéken át házasodott össze a mánásokkal s mindig az ország főbb hivatalait viselte, és ezen beházasodások után nagy főúri birtokkal kérédik; anyja édes testvére a

dús Csillári grófnénak, ki a legfényesebb estélyeket szokta adni Kolozsvárott. Tudhatod már kedvesem, hogy Ody Vilmosról van szó, a szomszéd hatóság fötisztjének fiáról. Ez egy ritka gentleman, a főváros Adonisa. Valahol látnia kellett téged, vagy híredet hallotta, mert óhajit veled megismerni. Megnyerhetni Ody figyelmét, ez nagyon bízog Erdélyben minden hölgyre nézve; mert a mellett, hogy ő hazánkban a legvagyonosabb ifjú, oly nevelést nyert, mely reá nézve a legfényesebb jövőről kezeskedik. A legdalibab fiatalsága az ország főrendjének kérésével ostromol, hogy az országgyűlés alatt vigyelek fel mulhatlanul Kolozsvárra s léptesselek be azon körökbe, hol reád illetékes pályátér vár.

— Ah Kolozsvár! szólt Izidora, mint vágyakozom én oda! de tudom atyám nem fog elbocsátani. Ő pedig ki nem mozdul egy könnyen e törvényhatóságból.

— Kiterveltem mindent már kedvesem. Rinald sokkal eszéylesebb, hogy sem a nagy világbani surlódás szükségességét reád nézve be ne lássa. Volt szó már kettőnk között arról, hogy neked Kolozsvárt ki kellene lépned. A kérdés csak Hallay ellenzésén van megakadva. Ő most akarna takarékos lenni, midőn már kifáradott a pazarlásból. Sajnálja a pénzt, pedig szép örökösödés vár reá; sőt egy gyorsan üttöt per Zováthy Geróné családjá ellen őt azonnal egy negyed milliónyi pénz összeggel gazdagíthatja; azaz: hogy nem éppen annyival, mert e semmiháziak összes birtoka nem éri a rajta fekvő követeletünk egy ötödét sem, de ez is elég lesz költő pénznek.

(Folytatjuk.)

Belke Mathild kisasszonyt, ki a külhonokban annyira hírhedt daljátékosnői tehetségét Erdély több főbb városaiban, mint Sz. Udvarhelyen, M. Váráshelyen, Brassóban, Szébenben és Kolozsvárt honunk iránti szeretet és szellemi fejlemény érdekében tüntetni és terjeszteni szándékszik, mindenütt a publikum méltányos elismerésére ajánlani ezennel szerencséseknek éreztük magunkat. Mihály Antal.

T. Szántó, sept. 15-én 1862.

A tisztelet és bála eredményeitől áthatva fogtam tollat kezembe, forró köszönetet mondani született gróf Rhedei Klára, mltos báró Radák István és nagyságának, ki t. szántói ref. egyházunk iránt tanúsított számtalan jótéteményeit ismét újjakkal tetézní kegyeskedett. Nevezetesen az 1859-ik évben kegyes buzgóságból küldött mintegy 100 pengő forint értékű urasági edényekből álló becses ajándékát közelebből ismét azzal tetézte, hogy az edényekhez illő finom szövött urasági terítékekről is egyházunk részére kegyesen gondoskodni méltóztatott. Ugy továbbá értéke esvén, hogy templomunk újonnan építése által a már különben is elavult és roskadozó kezdett iskolaházunk hasznavehetővé vált és az iskolaház helye is az új templom által, melynek építkezési költségeiben is ő nagysága tetemes részt vett, elforgatott: e hiány pótlására ő nagysága a haza és egyház boldogítására legnagyobb tényezőnek a népnevelést tekintvén, egy iskolának alkalmas házzal ellátott telket adott és ajándékozott kegyesen ref. egyházunknak örök időkre. Mely ritka kegyességeért egyházunk minden tagja a legkisebbtől a legnagyobbig mindnyájan, midőn bála köszöntet mondunk a nemes szivű grófnak, ő nagyságának kegyes patronának és ezt örök időkre fennmaradó kitörőbeteles betűkkel írjuk be egyházi jegyzőkönyvünkbe, legforróbb bálaérzetünk azon szivünk mélyéből buzgó hő kívánságunkkal párosítjuk, hogy a mindenható Isten, ki 2. kor. 95-dik verse szerint a jó kedvű adakozót különben is szereti, áldja, szentelje és tartsa meg továbbra is még hosszabb időkre ő nagyságát, a nemes szivű grófnak, kegyes patronának örök, megelégedés és boldogság között. Szokott kegyessége és szive jósa legyen egy mintakép az utódok előtt, hogy azok is hasonló nemes tettekre hevítvén, miként jó patronának, olyan igazán tudják szeretni hazájukat és vallásukat.

Kovács Ferencz,
t. szántói ref. pap.

KÜLÖNFÉLEK.

— Tordamegyéből (előleges közlés) a 25-iki bizottsági ülésről. Az előző megnyitó beszéd után Tisza László egy 5 tag által aláírt felterjesztvényt kíván előterjeszteni, mire a főispáni helyettes az 1791. 12-dik törvény-cikk szerinti tárgyalási rend megtartását mondja ki, s a felirás tárgyalását hátrább veti. Báró Kemény György kijelenti, hogy miután 5 tag van a felirás mellett, a felül maradó 22 tag a megye bizottsági patens szerint sem illetékes a tanácskozára. Erre román esperes Czikudán ellenindítványt tesz, a provisorium átmeneti szükségessége mellett nyilatkozik, miután az 1848-iki események az ország alkotmányát verwickolták. Szavazatra kerülvén a kérdés, 54-en maradtak a felirás mellett, 26-an kívántak a bizottságban tanácskozni; de e szám nem levén képes a tárgyalásra, a gyűlés eloszlatott. Jövő számunkban részletesen.

— Emlegettük volt az itteni megkísérlett próbaszántást; úgy értesülünk, hogy a novemberi kiállítások verseny szántás lesz a Bereczki- és Gyarmati-féle váltókékekkel, s úgy halljuk, hogy ekkorra Márton Sándor is, (kit a próbaszántásról tudósításunkban Józsefnek írtunk) elő akar állítani egy német váltókéket a versenyre. Meg kell említenünk, hogy Márton Sándor ur azon vetőgépeket, melyeket ama próbaszántáson bemutatott, váltókékre is alkalmazni fogja. Ezen vetőgépek kétfélek, u. m. kanalosak és hengeresek, a kanalosak ára 16 forint, a hengereseké 4 ftról 7 forintig. Akármint ekefaligra lehet a vetőgépeket alkalmazni, melyeknél fogva a vetés a szántással egyszerre történne és barázda alá; a gépekkel búzát, rozst, repest és törkubuzát vehetünk.

— E hó 28-án iglatták be ünnepélyesen Fekete Mihály és Kócsi Károly megválasztott tanárokat a református helybeli főtanodájába. Az ünnepélyt az ifjúság ének kara a nemzeti himnussal nyitá meg, mire főgondnok Ugron István ur beszélt, mint az egyházi főtanács küldöttje; utána báró Bárfy Albert ur üdvözölte a két tanárt, mint iskolai gondnok. Erre Fekete Mihály a magyar nyelv multjáról és Kócsi Károly a természettudomány történetéről, jelen állásáról hazánkban stb. értekeztek. Végül igazgató tanár Sári László szívélyesen üdvözölte pályatársait, míg legvégül az iskola kontrája örömet nyilvánít — pályatársai nevében — az egyházi főtanács választása felett.

— (Necrolog.) Brassai Sámuel, muzeum igazgató szomorúan jelenti derék anyjának unit. lelkes Brassai Sámuel özvegye Konez Krisztinának, fölyő hó 26-án élte 87-dik évében hosszas betegség után történt halálát. Béke poraira!

— A „Botschafter“ azon hírt közli, hogy gróf Nádasdi ő nmlga beadni szándékozott volna lemondását.

— A nagy-várad-brassói vasút ügyében működő pesti bizottság sept. 23-iki üléséről a „P. N.“ részletes tudósítást hoz, melynek fővonásait itt ismertetjük. Jelen voltak: gróf Zichy Ferencz, gr. Szapáry Antal, Ürményi József, Lónyay Menyhért, Gorove István, Hollan Ernő bizottsági tagok és gróf Waldstein János. Elnök gr. Károlyi György ő nmlga távollétében Lónyay Menyhért kiejti az összejövetel okát, mire Hollan Ernő, mint megbízott jegyző, felolvassa az aug. 2-án tartott bizottsági ülés jegyzőkönyvét; mire gr. Zichy Ferencz azon kegyelmes fogadtatást adja elé, melyben a gazdasági egyetel báromtagu küldöttsége ő felségénél része stlt. Ezután Lónyay Menyhért az eddig külön álló bizottságok egyesítésének szükségét mutatja ki, mire nézve több okmányt mutat fel, mely ez egyesítés szükségessé voltát fejezi ki. Ezek közt legelőbb olvasottat fel Maager ur tapasztalatdús jelentése Bécsből sept. 12-ről, melyben jelenti,

hogy az angol pénz-piaczon a szükséges tőke beszerezhető, mihelyt ott ez ügy iránti bizalom megszilárdul. Felolvastatott továbbá b. Józsi Lajos s az erdélyi vasút bizottság hazafias levele a gazdasági-egylethez, s ugyan e bizottság augusztus 18-án tartott ülésének, valamint a Bécsben működő bizottságnak aug. 28-iki ülés jegyzőkönyve, végre gróf Toldalagi közönségi levele a pesti bizottság működésének megkezdéséről. A bizottság örömmel vette az iránti bizalom ezen nyilatkozatait, s elérkezettnek hiszi az időt a különbizottságok együttes működésére. E célból felkérni határozta gróf Károlyi György ő nmlgtát, hogy november 22-re gyűlést hirdessen, melyben a bécsi, kolozsvári- s brassói bizottságok tagjai egyetemesen vagy felhatalmazottjaik által résztvenni felkértesse. Ezután fejtegetések folytak a további eljárás, valamint a külföldi tőkepénzesek által kívánt biztosítékok megszerzése felett. Alelnök Lónyay M. indítványára megállítatott, hogy a bizottság ez ügyet tehetsége szerint oda viendí, a meddig a körülmények engedik; mire a jelen európai pénzügyviszonyok kedvezők. Gróf Waldstein érdekes közléséből a bizottság örömmel értesült a kérdés finansziális oldaláról is, midőn a gróf ur egy tekintélyes angol kereskedő ház levelét mutatá be, melyben az erdélyi vasút építkezési viszonyai, s a jövőbelmezésége felett kérdés tétetett. A bizottság közönséget mond a grófnak, ki külföldön utazása alatt oly buzgalommal működött a hazai érdekek mellett, s felkérte az illető kereskedő házat értesíteni a nov. 22-i gyűlés iránti határozatról. Hollan Ernő és Maager urak pedig felkértek a kívánt statisztikai adatok beszerzésére munkálni. Végül emlegettük, hogy egy belga, valamint egy osztrák ház nevében szintén tudakozódások történtek; megkértek az erről jelentést tevő tagok, hogy személyes összeköttetéseiket e házzal mik addig tartsák fenn, míg a bizottság tüzete-sebben intézkedhetnek.

Nemzeti színház. A mint már említettük, színészeink a „Nórumal“-mal kezdék meg előadásait; s mint szintén említe volt, a haza csalogánya „Lucia“ dalműben lépett föl legelőbb.

Sept. 24-dikén „Az idegesek“ című francia darabot adták, melyet habár tartalomdúsnak nem mondhatni, az eleven scenirozás, s színészeink élénk játéka által tetszésben részesült.

Sept. 25-kén „Az alvajáró“ Hollósi 2-dik főlléptű Elvino szerepében Dalnoki Béni ur tenorista lépett föl, s az előadás több részében jó sikerrel működött. Különösen jól sikerült az első felvonás végéni párdal. Hollósi Kornélia számtalan tapsban s kihívásban részesült.

Pénteken a színház zárva volt. Szombaton 27-kén adták „Hunyadi Lászlót“ Hollósi K. Mária szerepében művészeite egész erejével, s megragadólag működött; Lászlóval első párdalát, valamint a násdalt a közönség zajos kívánságra ismételni sziveskedett.

Vasárnap 28-kán adták a „Szép juhászt.“

POLITIKAI HIREK.

ANGOLORSZÁG. London, sept. 2. Durando körirától igen kedvezőleg véleményeznek az angol lapok. A „Dayli News“ szerint az érintett okmány közrebocsátása növeli a turini kormány tekintélyét, s valószínűleg igen sokat teend arra, hogy a Ratazzi iránt nagy mértékben megingott bizodalom ismét megszilárduljon. Az „Advertiser“ az olasz körjegyzéket következő egyszerű megjegyzéssel kíséri: Azon hang után, melyen az olasz külügyminister a római kérdésről s Garibaldi legújabb vállalatáról beszélt, Garibaldi perbefogatására csak gondolni is neveléses.

FRANCIAORSZÁG. Páris, sept. 25. Mintán a római kérdés birlapi vita tárgyává lön, a „Moniteur“ szükségesnek látta a császárnak a szentszék és Olaszország kibékítésére tett fáradozásáról szóló adatokat köztudomásra juttatni. A hivatalos lap ennél fogva következő okmányokat tesz közzé:

A császárnak folyó évi május 20-ról Thouvenelhez intézett kézirátát, mely a kibékítés politikájának szükségességét fejtegeti, a mennyiben a következő alapokra fektetett combinatiót ajánl: A pápa lerontja a válaszfalat, mely őt Olaszországtól elkülöníti, s Olaszország a pápa függetlenségére szükséges garantákat fog nyújtani. Ezen combinatió által kettős cél lesz elérve, a mennyiben a pápát mint házánál maga urát tartja meg, a midőn a válaszfalakat lerontja, melyek ma az egyházállamot a többi Olaszországtól elválasztják. Hogy azonban a pápa ur legyen, függetlenné kell lennie, s hatalmának alattvalóitól önkénytelen elismertetnie. Remélhető, hogy ez így leend, ha Olaszország Franciaország irányában magát kötelezni fogja, hogy az egyházi államot elismeri, s ha a pápa a régi traditiókkal felhagyva, a municipalitás és provinciák kiváltságait oly módon iemeri el, hogy ezek önmagukat kormányozhassák. A levél végzetül azt mondja, hogy ezen általános fejtegetések nem utalmat, azonban alapjai oly politikának, melynek a császár önérdék nélküli tanácsok és a legitim befolyás által előnyt kell, hogy igyekezzenek szerezni.

Thouvenelnek egy, máj. 30-ról Lavalettehez intézett jegyzékét, mely konstatozza, hogy a császár a turini kabinetel soha sem reméltette, hogy Róma Olaszország fővárosává lehessen. Franciaországnak minden nyilatkozata szilárd akaratot tanúsított a pápa jelenlegi államának megtartására. Lehető egyezkedés volna: A területi status quo-nak fenntartása; Olaszország lemondana Róma iránti igényéről, s kötelezné magát, hogy a pápai területet tiszteletben tartandja. Ön, mond a jegyzék, ezen tervet Antonelli bíbor-nokkal közlendí. Ezen terv nem foglal magában semmi fenyegetőt; ön mindazáltal értétül fogja adni, hogy ha a bajt-hatalanság elmélete tovább is érvényben tartatik, Franciaország, bár a szent szék érdekeit lehetőleg védi, mégis kényszerítve lenne kilépni oly helyzetből, melynek bizonyos időntuli meghosszabbítása politikájának balirányt adna. Lavalette jun. 24-diki jegyzéke jelenti, hogy Antonelli minden egyezkedési eszmét visszautasít, s a javaslatot határozott tagadással fogadta.

A francia hivatalos lap fenebbi közleményét a „Morning Post“ következő észrevétellel kíséri: Thouvenel május 30-i jegyzékében azt nyilvánítja, „hogy ha a római kormány továbbra is a mozdatatlanság elméletét állítja, a francia javaslat ellenében, Franciaország kényszerítve lenne, míg a mennyire lehetséges, védi a szent szék érdekeit, elvégre mégis kilépni egy oly helyzetből, melynek egy bizonyos időn túl tartása, balirányt adna politikájának.“ Erre Lavalette jun. 24-ről azt írja, hogy „a pápai kormány minden közvetítési gondolat határozott visszautasításával felelt.“ No s hát aztán? — Éppen abban rejlik a „Moniteur“ élce, hogy leleplezése itt megszakadnak. Arról, a mi jun. 24-től, sept. 25-ig történt a római kérdésre vonatkozólag a tuileriákban, a francia kormány közönye egy árva szócskát sem mond. Ennél fogva mintán hivatalos és félhivatalos francia, valamint olasz lapokban is Garibaldinak megbukott kísérlete csak egy oly epizóds gyanánt van felmutatva, mely a dolgok voltaképpeni állásán semmit sem változtat: még mind csak jun. 24-nél vagyunk, azaz a szent szék határozott vonatkozásánál minden kiegyezési lépéstől. Mit fog erre tenni a francia kormány? Mikképpen fogja megkísérteni a hamis állásból való kibontakozást, s a mellett a szent szék érdekeinek lehető megvédését, s mennyi idő alatt teendi azt? Mindaddig, míg a „Moniteur“ nem felel e kérdésekre, édes keveset tön a helyzet feliderítésére.

A császár csak hosszas habozás után egyezett belé Napoleon herczeg turini utjába. A herczeg és neje 22-kén utaztak oda, és pedig, a mi a közönségnél különösen feltűnt, Genuán keresztül. E város a cselekvési pártnak főfészke, és igen valószínű, hogy a herczeg megérkezését demonstratiókra fogja felhasználni. Pia herczegnő Portugálba utazásával, Victor Emanuel párisi utját is összeköttetésbe hozzák; szó van ugyanis arról, hogy Portugál ifjú királynéje szárazföldön Franciaországon keresztül utazandik új hazájába, s a király ez alkalmat használná fel a császárral találkozára. A francia olasz diplomatiában rebesgetett személyváltozás még nem következett be. Ellenkezőleg Benedetti visszatér Turinba, s valószínű, hogy Lavalette is nemsokára Rómában lesz. A Durando-féle körjegyzékre Thouvenel kimerítő választ fog adni. A császár Biaritzban általában nem törődik politikával. Caesar történetét írja, s átékat tesz, és estélyeket ad. Ricasoli 21-én több notabilitással együtt Nigra lovagnál ebédelt. A báró hosszasan értekezetet tartott Thouvenellel is, ki igen vágyott ismeret-ségére. Beszéli, hogy a császár egy mérnökari ezredet küldött Rómába, hogy az örök városnak szükségesetere lehető teljes megerősítéséről tervet készítsen.

Napoleon herczeg elindulása előtt Thouvenel nála volt s a mint mondják, hosszasan tanácskoztak a felett, mi módon lehetne a császár visszaérkezése után az ultramontan párt által nyert előnyöket elsajátítani. Benedetti néhány napot akart tölteni Párisban, de Biaritzból utasítást kapott, hogy haladéknélküli siessen turini állomására, mert a jelen pillanatok oly fontosak, hogy Franciaország követének jelenléte elkerülhetlenül szükséges Olaszország fővárosában. Diplomatiái körökben arról beszélnek, hogy a montenegrói herczeg, mind Oroszországtól, mind Franciaországtól császárhoz panaszos levelet intézett, melyben elkeseredve említi fel, hogy mind a párisi, mind a sz. pétervári kabinetek cserben hagyták, midőn Törökország által legnagyobb szorongattatott.

OLASZORSZÁG. Turin, sept. 23. A királyi herczegek, Pepoli és Depretis miniszterek kíséretében, Genuába mentek Napoleon herczeg és Chlotilde herczegnő elfogadására. Rómából, a nemzeti bizottság indítványára, Pia herczegnőnek nászajándékot küldenek.

Garibaldi egészsége nem javult szembetűnőleg, de fáj-dalmái megszűntek.

A „Patrie“-nak írják Spezzából, hogy Victor Emanuel király 19-kén este, a legszörnyebb incognitoban egy gőzhajón odaérkezett, Varignanoban hosszasan értekezett Garibaldival, s azzal rögtön visszautazott. Néhány nappal előbb hasonló látogatást tett ugyanott. A „Pays“ szerint az olasz kormány, Ausztria példáját követve, 40,000 emberrel fogja hadseregét leszállítani.

Sept. 18-dikán a király elnökleto alatt ministertanács volt, melynek eredményéről a „Gaz. di Milano“ ezeket írja: Pia herczegnő menyegzője alkalmával közböcsánát fog kihirdettni. A miniszterek nézetei azonban nagyon különböznek e tárgy felett. Conforti nagy hévvel mutogatta a közböcsánattal együtt az ostromállapot megszüntetésének szükségességét is. De nem talált általános pártolásra. A miniszterek többsége úgy vélekedik, hogy az ostromállapot a nápolyi tartományokban fentartandó a hivatalnokok teljes kitisztázásig. Továbbá még két fontos kérdés volt szönyegen. Az első: hogy a napokban tartott ministertanácsban megállapított harmadik jegyzék rögtön elküldessék-e vagy ne. Második: a király Fontainebleauban utazása. Az érintett három jegyzék a következő: 1) Durando ismeretes körirata; 2) a Lagueroniere olaszországi programja ellen intézett jegyzék, mely a hivatalos lapban közzététetett s másolatban Thouvenel francia külügyminiszternek megküldetett; 3) a francia kormányhoz egy jegyzék, melynek kézbesítése egy előre el-halasztatott.

Hogy minő érzelem uralkodik Olaszországban még a hig-gadtabb gondolkozásu hivatalos körökben is a római kérdésről, tanúsítja Vacca, nápolyi semmitűszéki főállamügyész s a senatus alelnökének a „France“ szövetségi javaslatá ellen intézett tiltakozása, melyben többek között ez áll: E kihívásnak közvetlenül azon nemzeti szerencsétlenség után kellett-e hozzánk intéztetni, midőn bebizonyítottuk, mily nagy becsét tulajdonítottunk mi a francia szövetségnek? Igen, szerencsétlenség volt Olaszországra nézve, hogy legbecse-sőbb fiainak egyike ellen kényszerült harcolni, ki a hazafiság magasztos ürgöngése által elragadtatott. Harcoltunk ellene a megsértett törvény, a király s számba nem vett parlament nevében. Amde Garibaldi ösztört kardja, az ő olasz kezek által ontott vére, a kereset, melyet ellene a törvény tiszteletben tartásáért indítanunk kell, mindez vala-bány olasz keblében fájdalmas sebet kell hogy hátrahagyjon. Mi reméljük, hogy a kormánynak a szélső pártón vívott

ezen győzelme után, Európa s mindenek előtt Franciaország nem fogják többé gátolni rendeltetésünk teljesülését. De ha szerencsétlenségre Lagueroniere kivételével terve helyet találva nyerni a császári politikában: úgy ez újabb szerencsétlenség lenne nemcsak Olasz-, hanem Franciaországra, sőt egész Európára nézve is. Ne ámsuk magunkat; Olaszország izzó földjén még nincs kialakulva a forradalom, csak a királyi erkölcsi ereje tartja még vissza, a ki Olaszország egységét, s azon rendezett, egyetértő mozgalmat képviseli, a mely három év alatt annyi csodát mívelt a félszigeten. Ha már ez az egység fenyegetve lesz, akkor felkél a forradalom, s minden pártot, a nemzet összes erőit magához vonja: király, parlament, a rendpártja, a cselekvőpárt, egész Olaszország fel áll s később lesz a legvégsőre, mintsem a kedves hazát a diplomácia alyagilykos kezeire bizza.

Turin, sept. 22. Pulszky Ferencz következő tartalmu levelet intézett az „A. A. Ztg.” szerkesztőségéhez: „Éppen most térve vissza a nápolyi rendőrségen volt fogságomból, bámulattal és bosszankodással olvastam a hó 16-i becses lapjában azon tudósítást, mely szerint én fogságom alatt abban fáradoztam, hogy bizonyítványokat gyűjtsek arról, hogy Kossuth, Garibaldi elleni fellépésért pénzt kapott volna a turini kormánytól. A közlelbi két év, azaz azon idő óta, hogy utam a Kossuthétól elvált, mely engem Garibaldihoz s őt végre Ratazziboz vezetendé, sokszor kétségbe vontam politikájának czélszerűségét, de szándékai tisztaságát soha sem; és soha egyetlen egy szavam sem szolgáltathatott alkalmat egy oly gyűlöletes vádra, minő ama nápolyi levelező, a ki valóban csak jellemeink nem ismeréséből esbített egy oly hibába, mely épp oly sértő volna rám, mint Kossuthra nézve.”

NEMETORSZÁG. Berlin, sept. 24. Bismark-Schönhausen gróf miniszterelnökké s külügyminiszterre nevezett ki. Hejdt ur a tizenégy év óta, annyi kabinet változaton át folyvást rendületlenül maradt miniszter, a ki Campbausem, Hanseant, Manteuffel, Westphalen, Auerswaldot, Schweinit és Schleinitzt mind keresztül élte, — meg s alkalmat úgy, hogy többé vissza sem jő. Az új miniszterelnökről porosz lapok következő életrajzt közölnek: „Bismark-Schönhausen Károly 1813-ban Brandenburgban született. Az 1847-diki egyesült országgyűlésen a conservatív, vagy ha úgy tetszik, absolutista párthoz tartozott. 1849 februártól kezdve a 2-ik kamra tagja volt, hol Kleist Resow és másokkal egyestlten a rendi reactiot képviselte a jelenlegi alkotmány ellenében. E politikai nézettől azonban később mindig mesz-

sebb távozott. 1852-ben, a nélkül hogy addig valaha államhivatalt viselt volna, a szövetségi porosz követségénél első titkár lett, s itt szövetségi követé léptetett elő. Frankfurtból követi minőségben Pétvárbá ment, s Pourtalés gróf halála után hason minőségben Párisba. Frankfurtban Ausztria szívós és éber ellenségének bizonyítja be magát: később pedig erőlyes védelmezője volt Poroszországnak semlegeségének Oroszországnak érdekében. A legújabb időkben, úgy látszik, a francia császársággal is megbarátkozott. — Néhány lap azon nézetet van, hogy Bismark ur, egy kifelé intézendő nagyszerű actio által fogja a hadsereg szervezésének szükségét bebizonyítani, és a tavaszig valószínűleg jelentékeny bonyodalmakat fog előidézni. Azt állítják, hogy a király a fölttli bosszúságában, hogy a képviselőház a katonai költségvetésben levonásokat tett, több vasutvonal építésére vonatkozó törvényektől a szentesítést megtagadta.

OROSZ- és LENGYELORSZÁG. Szt. Pétervár, sept. 20. Az orosz birodalom ezer éves fenállásának mai évnapja, sajtáságos ajándékot hozott a birodalomnak. A várt reformok helyett, ma közlik a hírlapok a jövő évi unjczozásról szóló császári rendeletet. A császár közlelbi Twerben léte alkalmával az öt tídvölz nemességhez így szólott: „Köszönöm önöknek, hogy idejöttek. Isméltem, a mit 1858-ban mondtam. Ugyanazon érülettel vagyok a nemesség iránt, mint akkor; de szomorít engem, hogy nem értenek meg, hogy segély helyett ellenszegülésre vagy oly cselekvényekre találók, melyek miatt nyomozásokat vagyok kénytelen tétetni. Remélem, hogy ez nem fog ismétlődni, hogy mindenki segítséggel leend a közügy elemőzítésében, a mint egy orosz nemeshez illik.

Varsó, sept. 22. A „Schl. Ztg.”-nak írják: A nagyherczeg Zamojszky szájából akarta hallani a lengyelek ki vándorait. Midőn Zamojszky a nagyherczeg kérdésére egybek közt azt felelte, hogy a lengyelek csak akkor lesznek megnyugodva, ha Lithania, Volhinia, Podolia és Ukrajna vissza leend csatolva Lengyelországhoz; mire a nbg gunyosan azt monsa: „Kár, hogy Moszkant és Szt. Pétervárt is nem kívánjátok.” Erre pedig Zamojszky így felelvén: „Nem tudom mi jognál fogva bának fenséged velem úgy, mint valami ostoba gyermekcsezel.” a nbg bánt fordított neki, s szó nélkül ott hagyta a szobában.

Ujabbak. Bécs, sept. 27. Kallab a hirhelt levélsikkasztó tíz évi súlyos börtönrre ítéltetett. A birod.

tanács alsóházában a kataszter jöven szőnyegre, választmányhoz utasítottatott.

— Berlin, sept. 26. Bismark-Schönhausen az alsóház egy pár tagjával arról értekezett, mely szerint tervben volna az államköltségvetésnek havankinti megszavazása.

— Turin, sept. 25. Napoleon herczeg és neje 26-án este érkeztek meg. Ratazzinak hosszas értekezése volt a herczeggel, ki a többi minisztereket is fogadta.

— Athéne, sept. 23. A naupliai felkelésben részes azon katonáknak, kik külföldre menekültek, amnestiát adtak.

— London, sept. 27. Patridge visszajöven Speziaiból, a Garibaldi-bizottmánynak azt a jelentést tette, hogy a seb gyuladásban van, a fájdalom megszűnt, néhány hónap alatt meggyógyul, de a láb meredt fog lenni.

— Uj-York, sept. 17. Az egyesületiek visszafoglalták Hagerstownt Marylandban. Híre jár, hogy 16-dikán csata lett volna Scharfsburgnál a Potomac mellett. Ugy látszik, hogy az egyesületiek Harpers Ferry-be bó vannak zárva; az a hiedelem, hogy kénytelenek lesznek megadni magukat. Uj-Yorki lapok jelentik Veracruzából, hogy Juarez és a kabinet közt szakadás van. Doblado elbocsátatott. Sanblas és Manzanillo a beavatkozás mellett nyilatkoztak. Spanyol köriratok osztaltak szét, melyek arra izgatnak, hogy Montpensier herczegnő hivassék meg a mexikói trónra. M' Clellan jelenti, hogy a külön-szövetkezettek, a hagerstowni csata után, a Potomacot át visszahúzódtak.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről

September 29-én: Nemzeti kölcsön 83.10. 5%. Metalliques 71.10. Bank-részvény 793.—. Hitel-részvény 217.40. Váltó Londonra 124.35. Ezüst 123.50. Arany 5.96.

September 27-kén: Urbéri kárpótlási kötvény: Magyarországi 71.75. Erdélyi 69.50.

T. és felelős szerkesztő DOZSA DÁNIEL.

H I R D E T É S E K.

HIVATALOS.

Sz. 3411. 1862.

Hirdetmény.

(692) (2—3)

P. p. r. ügy.

Szeben sz. kir. városa és széke tanácsa törvénytörvény részéről mind azok, kiknek f. év martius 20-án Szebenben elhalálozott ügyvéd Lehmann Mártonnak hagyatékához bár mi czim alatt valami követelésük lenne felhivatnak erre vonatkozó igényeiket, ezen hagyaték eltárgyalása keresztül vitelével megbízott es. kir. közjegyző Gundhardt Friedrich urnál Szebenben jelen évi december 10-ig anynyival s inkább érvényesíteni, mivel ellen esetben ezen hagyatékhoz, ha az a jelentkezett követelések kifizetése által ki fogna meritődni, csak is anynyiban lenne további igényük, a menynyiben azokat zálogjogilag illetné. Szebenben, szeptember 4-én 1862. A városi és széke törvénytörvényektől.

NEU HIVATALOS.

(694)

(1—1)

A brassói MAGYAR TÁRSALGÓ-egylet jelen évi rendes öszi közgyűlését october 5-én délutáni 2 órakor tartandja meg saját szállásán Brassóban, alsó-nagyuteza „Gewerbe Verein“ háza, első emelet. Miről a t. cz. egyleti tagokat ezenel szabályszerűleg értesíti. A választmány.

Eladó tüzi-fa.

(1—3)

M. b. Bornemisza János ur sztl. lászói jószágában 200 öl tüzi-fa eladó. Ölinek hossza 8', szélessége 6' és magassága 7'. Arráról tudomást vehetni: b. monostor-utcában, a 194-ik házszám alatt.

(696)

(1—1)

Méltóságos gróf Bethlen Farkas ur Nemes küküllőmegyei adámosi jószágában 80 darab 3—6 éves tulkok teletetés végett pénzért vagy részbe bevételnek. Értekezhetni helyett Adámoson, az alólírtnál személyesen vagy bérmentes levél által. Adámos, 27 szeptember 1862. Sandi István gazdatiszt.

(682)

30/9 (5—6)

Beküldetett!

Mint tudva van J. G. Pop ur, azon magos tiszteletben részesített, hogy saját ké-sztménytől szárvizet, más iparversenyzőkkel, a es. kir. laképület falai közt kiállthassa. Ő es. kir. Apostoli Felsége, ezen szer elterjedése és magas tetszésébeni részestlése iránt, a legmagosabb megelégedését méltóztatott nyilvánítani.

Ezen tény tagadhatatlanul egy örvendeztető jel, midőn évhosszas türekvés, jelenté-keny idő és töke feláldozással sikerült egy vállalatnak ily kittingő módon pályát törni. Az anatherin szárviz nem csak e birodalomba, mint legelőnyösebb fenntartó és gyógygyező a szárv és fogbetegségek ellen esmeretes; hanem úgy szólva annyira világírtí-ve is vált, miként Amerikába, hol a több évektől óta kizárólagos szabadalom által kitting-tetve, az utanzás ellen oltalmazva van, jeles tulajdonai által oly jelentékeny előnyt vívott ki, hogy Délre való kivitele a háborús idők dacára, nevezetes fejlődésre vergődött.

A londoni nagy világkiállításon is ezen szer, reméljük méltó helyet foglaland, s leg-később se kételkedendünk, hogy az ottani nagyszerű iparkészítményekkel, a versenyt győ-zelemmel s méltólag fogja kiállani.

(645)

(Bélyegmentes.)

(5—6)

Ig. sz. 2845.—1862.

Az erdélyi kölcsönös jég- s tüzkármentő-társulat czéjla lévén, hogy a nagy közönség egyes agjai, jég vagy tűz általi károsodás szomorú következményei ellen — ha véletlenül és nem kiszámítólág rosz akaratú nyerészkedési vágyból történnendnek — kölcsönösen segédkezett nyujthassanak egymásnak, és így csak is az évi listza szükségletek mérlege szerint járuljanak a társulati közpénztárhoz; könnyen megérthető: hogy mentől többen csatlakoznak oltalom kereső tiszta szándokkal a társulathoz, a károseseményekérti teher hordozása is annál inkább megoszolván, a biztosításérti járuléknak, hovatovább oly csekélységre kell apadnia, a minőre csak is ezen elvű társulat képes hatolni.

Ezen okból bátorokodunk tiszteletteljesen a t. cz. gazdaközönség figyelmét hazánk ezen — egyetlennemű — intézetére felhívni, s abbani részvétre felszólítani anynyivalinkább: mivel e tár-

sulatnál tett díjbefizetések az összes biztosított tagok tulajdona. És a midőn abból eddigél közel 4 ezer tagtárs részesedett kártérítésben, tanúságot nyujtott egyszersmind arról is, hogy a kedvező évek folytán megmaradt fölösleget osztaléki részt visszafizetvén, részint beszámítván, a biztosításérti járulékok áldozatnak alig nevezhető csekélységre apasztattak.

Bővebb felvilágosítást adandnak alantbb híjeelt ügynökségeink, ezek közvetítése által is lehetvén társulatunkhoz csatlakozni.

Az erdélyi kölcs. jég- s tüzkármentő-társulat igazgatósága Kolozsvárrt. Julius hó elején, 1862.

Ügynökségek Erdélyben:

Abrudbányán: Árkosi Károly urnál

Adámoson: Kovács Károly

Aranykúton: Móza Samu

Al-Cernátonban: Farkas Pál

Alsó-Siményfalván: Kis Zsigm.

„ Marosi János

„ Balásfalván: Dániel Ödön.

„ Balástelkén: Szokoli Pál

„ Baróthon: Gergely Ferencz

„ Bereczken: Fejér János

„ Bethlenben: Csűrös József

„ Beszterczén: Dietrich és Fleischer

„ Brádón: Zakariás Dániel

„ Brassón: Popovics F. B.

„ Bözödön: Árkosi Mózes

„ Bükösön: Keszegh Samu

„ Bánfi-Hunyadon: Zakariás Kritóf

„ Csik-Bánkfalván: Madár Antal

„ Csik-Taploczán: Lázár Dénes

„ Czikon: Péchi László

„ Dézsen: Kovács Mózes

„ Derzsén: Révai Dénes

„ Déván: Baló Beniamin

„ Dobokán: Hodor Károly

„ Dobrán: Lázár Lajos

„ Erdő-Szt-Györgyön: László Ger.

„ Erzsébethvároson: Eördög Bogd.

„ Felvinczen: Magyar Pál

„ Fogarason: Nehrer Sámuel

„ Gerenden: Hegedüs Lajos

„ Gidófalván: Vajna Károly

„ Gyaluban: Kónya András

„ Gyéresen: Nádas József

„ Gyergyó-Sz-Miklósön: Prohászka Ede urn.

„ Hátszegeen: Ehbrentletzberger Péter

„ Hidvégen: Nagy Sándor

„ Ilyefalván: Gál István

„ Károlyfejevárrt: Dergán József

„ Karczfalván: Lukács István

„ Kászón-Ujfaluban: Booskor Kár.

„ Kékesen: Sepsí Mihály

„ Kentelkén: Vályi Elek

„ Kercsesórán: Pindur Ferencz

„ Kézdi-Vásárhelyt: Kovács Dán.

„ Kolozsón: Veres Sándor

„ Kovásznán: Kozma Antal

„ Középlakon: Ibrányi Károly

„ Krasznán: Veres Miklós

„ Maksán: Jancsó Ferencz

„ Márkosfalván: Kocsis Károly

Magyar-Fülpösön: Zilinezki Pál urnál.

M-Gyergyó-Monostoron: Hori F.

„ Nagy-Zsomboron: Zsombori J.

„ Péterlakán: Benkő János

„ Ujfaluban: Boér Bálint

„ Maros-Ilyén: Fekete György

„ Ludason: Nyerges Ferencz

„ Solymoson: Bogdán Mózes

„ Vászárhelyt: Czecz Miklós

„ Mező-Méhesen: Kendeffy István

„ Szilváson: Mihály István

„ Mocson: Csobáneci István

„ Nagy-Borosnyón: Kónya Sándor

„ Enyeden: Ungár Mihály

„ Galambfalván: Hegyi István

„ Naszódon: Miháisi József

„ Ördögkúton: Ince József

„ Parajdon: Csengeri József

„ Radnóthon: Komáromi György

„ Sáros-M-Berkeszen: Kelemen Sánd.

„ Sepsí-Sz-Györgyön: Demeter József

„ Szamosujvárrt: Miller Adolf

„ Szász-Matén: Nagy Mihály

„ Régenben: özv. Altnzer Jánosné

„ Sebesen: Simón Gergely

„ Szászvároson: Lészai János

„ Szederjesen: Sándor Lajos

„ Széken: Mihály Endre

„ Székely-Keresztúron: b. Gamerra G.

„ „ Kabdebó Antal

„ „ Kocsárdon: Sukód Ferencz

„ „ Udvarhelyt: Beczasi Manó

„ Szt.-Abrahamon: Lörinczi Mihály

„ Szilágy-Csehe: Telekdi Farkas

„ „ Somlyón: Végh és Hajdu

„ Tasnádon: Koroknai Zsigmond

„ Tekében: Riemer Mihály

„ Tordán: Velics György

„ Toroczkón: Hatskuj T. Ferencz

„ Toroczkó-Sz-Györgyön: ifj. To-

„ roczkai Sándor

„ Tövisen: Márton Ferencz

„ Ujcsékelyen: Buzogány Elek

„ Ujvinczen: Butyka Dániel

„ Uzonban: Vajna Tamás

„ Vaján: Cseke József

„ Vizaknán: Timár Károly

„ Zágomban: Demeter Samu

„ Zsibón: Kun Károly

Nyomatott az ev. ref. fűtanoda betűivel. (Bel-farkasutca 74 sz.)